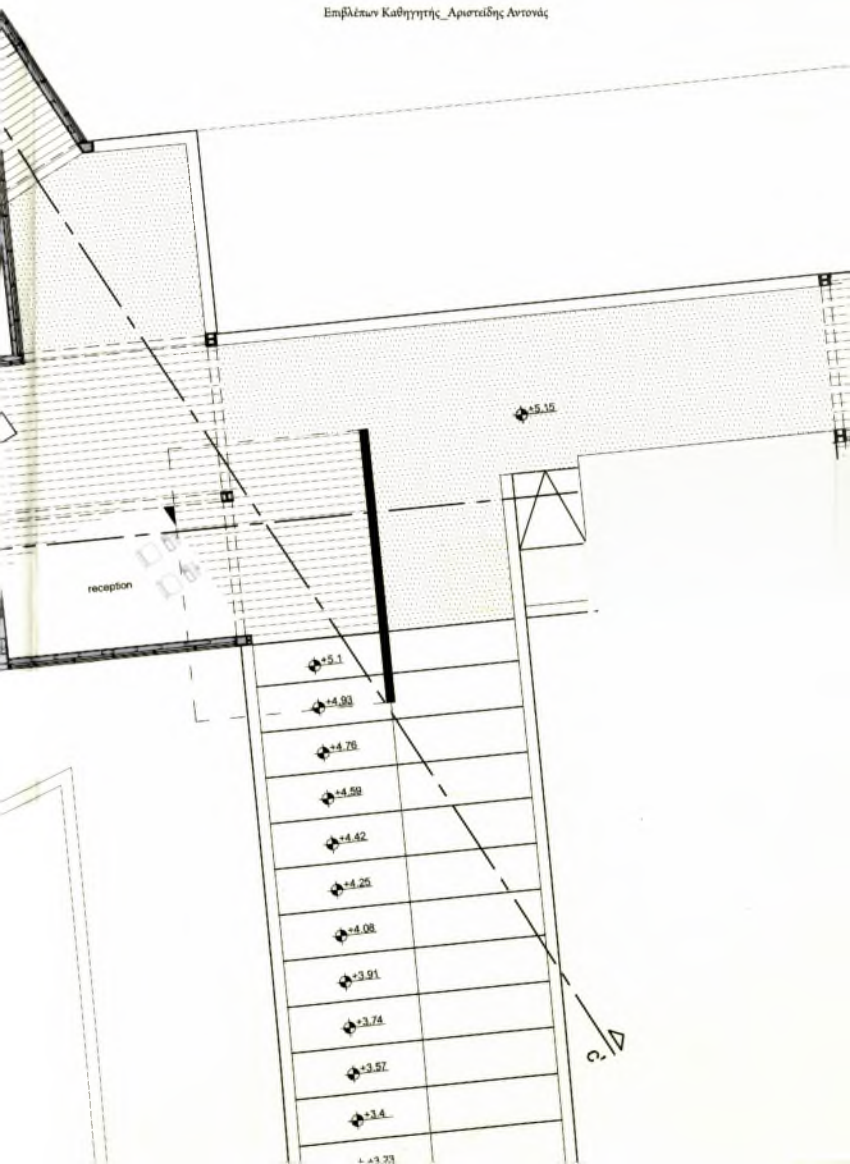

ΣΤΑΘΕΡΗ ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΕΝΝΑΙΕ ΣΥΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χωρικές Διαδρομές

Φοιτήτρια_Κωνσταντίνα Μανουσarıδου

Επιβλέπων Καθηγητής_Αριστοίδης Αντωνάς

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΝΡΟΦΟΡΗΝΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7826/1
Ημερ. Εισ.: 27-11-2009
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξινόμησης Κωδικός: ΠΤ - ΑΜ
2009
ΜΑΝ

Ευχαριστώ θερμά

τον Επιβλέποντα Καθηγητή τούτης της Διπλωματικής
Εργασίας, κύριο Αριστεΐδη Αντονά και την Διευθύντρια
του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, κυρία Μαρία
Τσαντσάνογλου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I.1 Αντί Προλόγου	σελ.3
I.2 Εισαγωγή	σελ.3
II. Το Παρόν Πρόγραμμα + Οι Χώροι	σελ.4
III. Η Ιδέα	σελ.5
III.1 Η Χωρική Μετάθεση	σελ. 5-10
III.2 Η Ταυτότητα	σελ.11-14
IV. Χωροθέτηση, Πορείες και Διαδρομές	
IV.1 Η Πυξίδα	σελ.15
IV.2 Ο Ομφαλός Του Κόσμου	σελ.16-17
IV.3 Ο Βόρειος Άξονας	σελ.18-20
IV.4 Ο Δυτικός Άξονας	σελ.21-22
IV.5 Ο Ανατολικός Άξονας	σελ.22-23
V. Η Κατασκευή	σελ.24-28
VI. Αντί Επιλόγου	σελ.29
VII.Βιβλιογραφία	σελ.30

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 _ Χάρτης _ Σημείων και Πλωτών Διαδρομών _
Κλίμακα _ 1:30000

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 _ Αρχιτεκτονικά Σχέδια _ Κατόψεις σε Κλίμακα _
1:500 _ σελ.31

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 _ Αρχιτεκτονικά Σχέδια _ Τομές _σε Κλίμακα _
1:350 _ σελ.32

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 _ Αρχιτεκτονικά Σχέδια _ Όψεις _σε Κλίμακα _
1:350 _ σελ.33

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 _ Αρχιτεκτονικά Σχέδια _ Λεπτομέρειες _σε
Κλίμακα _ 1:20 _ σελ.34

I.1 Αντί προλόγου

Ένας ναός

Έχω οικοδομήσει τον ναό μου – τείχος και πρόσοψη–
Εκτός της αντίληψης του χώρου,
Περίπλοκο σκαρί, σαν πλοίο έτοιμο για να σαλπάρει.
Τους τοίχους του με τους φόβους μου έχτισα,
Τους πύργους του με δάκρυα και σκέψεις
ασυνήθιστες.
Και ο παράξενος αυτός ναός
Που σαν πειρατική σημαία ξεδιπλώνεται,
Και σαν μαστίγιο την κουλουριασμένη μου ψυχή,
Κεντρίζει ολόγυρα
Πολύ πιο πραγματικός από τον κόσμο είναι.¹

I.2 Εισαγωγή

Η Biennale σύγχρονης τέχνης της Θεσσαλονίκης εμφανίζεται στο πολιτισμικό προσκήνιο της χώρας στις 21 Μαΐου 2007. Ο χαρακτήρας της κρατικός. Αποτελεί δημόσιο αγαθό προς προβληματισμό και καλλιέργεια του νου και του πνεύματος. Κάνει τα πρώτα βήματά της με τον τίτλο biennale 1: heterotopias ή biennale 1: ετεροτοπίες. Συνεχίζει, δύο χρόνια αργότερα, χρησιμοποιώντας τον ελληνικό –για μία ακόμη φορά– τίτλο praxis. Αυτό που έχει να αντιτείνει στην πληθώρα των biennale των διαφόρων ανά τον κόσμο μητροπόλεων δεν είναι ακόμα σαφές· ίσως, εξαιτίας του νεαρού της ηλικίας της. Δεν έχει μορφοποιηθεί πλήρως, ούτε διατρέχεται από κάποιους μη μεταβλητούς ιδεολογικούς άξονες. Επομένως, διαθέτει την δυνατότητα, με την εναλλαγή των θεματικών τίτλων – των οποίων η ευρύτητα στην ερμηνεία είναι δεδομένη-, να συμπεριλάβει μία τεράστια ποικιλία έργων και καλλιτεχνών.

¹ Σουλιώτης, Γιάννης (εισαγωγή-μετάφραση), «FERNANDO PESSOA, ΠΟΙΗΜΑΤΑ», Σειρά: Ποίηση για Πάντα, Πουλίνα Παμπούδη (επιμ.), Αθήνα: Εκδόσεις Printa, 2008, σελ. 220

II. Το Παρόν Πρόγραμμα + Οι Χώροι

Το πρόγραμμα της Biennale διαιρείται στο κεντρικό ή κύριο, το παράλληλο και το ταυτόχρονο. Το κεντρικό αποτελεί τον βασικό κορμό. Το παράλληλο συντελείται από διάφορα γεγονότα, performances, εκθέσεις, προβολές. Τα δύο αυτά τμήματα φιλοξενούνται στις αποθήκες του λιμανιού, το αντιλοσάσιο, το κτίριο των παλαιών ψυγείων, σε ένα πλήθος οθωμανικών και άλλων μνημείων της πόλης, όπως το μπεζεστένι, το μπαζάρ χαμάμ, τα λουτρά ο παράδεισος· σε μουσειακούς χώρους, όπως το μουσείο βυζαντινού πολιτισμού, το αρχαιολογικό μουσείο, το μακεδονικό μουσείο σύγχρονης τέχνης, σε διάφορα ιδρύματα – για παράδειγμα στο γαλλικό ινστιτούτο Θεσσαλονίκης, το γερμανικό ινστιτούτο, το Τελλόγλειο ίδρυμα, το βιβλιοπωλείο του μορφωτικού ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης και ούτω καθεξής². Από την επιλογή των τόπων, εύκολα γίνεται αντιληπτή η διάθεση διασποράς των σημείων στον χώρο, όπως επίσης η τάση συγκέντρωσης των σημείων, αποκλειστικά, στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Το ταυτόχρονο πρόγραμμα δεν αφορά άμεσα την Biennale. Προκύπτει από μία πρωτοβουλία των gallery -των ιδιωτικών χώρων τέχνης γενικότερα- προκειμένου αφενός να στηριχθεί το όλο εγχείρημα και αφετέρου να συμμετέχουν και αυτές με την σειρά τους στην γιορτή της πόλης –η οποία κινείται σε μπιενναλικούς ρυθμούς κατά την διάρκεια του καλοκαιριού. Κατά συνέπεια, οι gallery φιλοξενούν καλλιτέχνες και εκθέσεις με παρόμοια θεματολογία αυτών της Biennale.

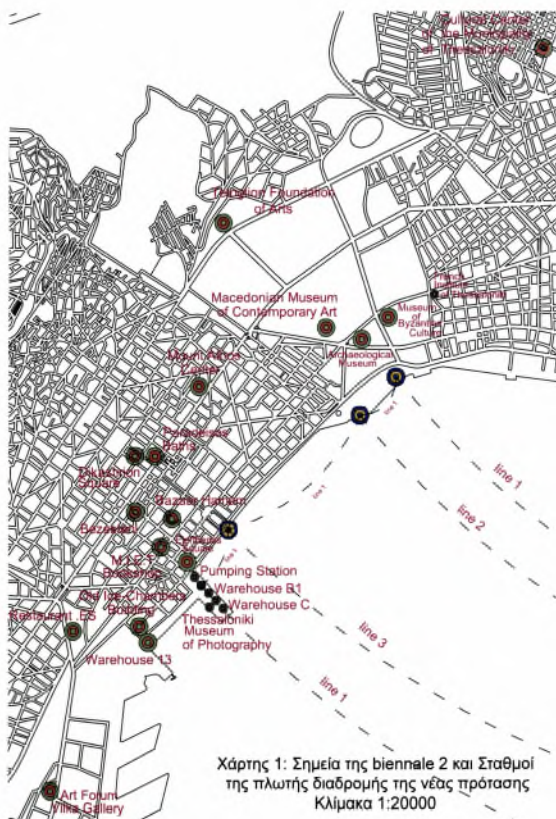
Εικόνες 1-7: Αόψεις της Περιοχής Επέμβασης.

² Βλ. χάρτη 1 σελίδα 5

III. Η Ιδέα

Η κεντρική ιδέα της πρότασης που υποστηρίζεται από την συγκεκριμένη διπλωματική εργασία ακολουθεί δύο βασικούς άξονες οι οποίοι βρίσκονται σε κατάσταση διαρκούς αλληλεπίδρασης. Ο πρώτος σχετίζεται με την χωρική μετάθεση, την αναγκαιότητα, τους σκοπούς που αυτή εξυπηρετεί, ενώ ο δεύτερος με την ταυτότητα της κτιριακής εγκατάστασης, τον τρόπο με τον οποίο οδηγούμαστε στην συγκεκριμένη ταυτότητα.

III.1 Η Χωρική Μετάθεση

Όπως αναφέρθηκε, οι τόποι της Biennale βρίσκονται συγκεντρωμένοι και διάσπαρτοι στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Η μετάθεση περιλαμβάνει την μεταφορά ορισμένων γεγονότων σε έναν διαφορετικό τόπο από αυτόν του κέντρου με τη σύγχρονη δημιουργία δραστηριοτήτων που θα υποβάλλονται στον χαρακτήρα, στο ύψος, της επέμβασης αλλά και ως ένα βαθμό θα τον υποβάλλουν. Ο επιλεγόμενος τόπος ορίζεται από τους δήμους Καλαμαριάς, Πυλαίας και Θέρμης. Περιλαμβάνει μία μεγάλη παραλιακή ζώνη στην θέση των ευρύτερων ορίων της πόλης όπως αυτά καθορίζονται από τις απολήξεις της περιοχής του φοίνικα και το αεροδρόμιο. Συνδυάζει

ένα αλλοιωμένο, διαβρωμένο φυσικό τοπίο με την προέκταση μίας πόλης που απλώνεται με ταχύτατους ρυθμούς σαρώνοντας τα πάντα στο πέρασμα της. Ο συγκεκριμένος τόπος μπορεί να θεωρηθεί το μεγαλύτερο αστικό κενό, η μακρύτερη «ανάσα» του αστικού ή ευρύτερου αστικού χώρου προτού ο επισκέπτης απομακρυνθεί οριστικά από το παρατηρούμενο αντικείμενο – πόλη- και πάψει να αποτελεί μέρος της εικόνας αυτού.

Η διαδικασία της μετάθεσης διαθέτει δύο χαρακτηριστικά: αυτό της απομάκρυνσης από το κέντρο των εξελίξεων και εκείνο της συγκέντρωσης πολλών δραστηριοτήτων σε έναν και μόνον τόπο. Επομένως, δημιουργείται ευθύς εξαρχής μία αντιθετική σχέση, ένα αντιθετικό δίπολο, με τα επιλεγμένα σημεία-τόπους του κέντρου της πόλης. Παρατηρείται μία διάθεση **αποκέντρωσης - απομάκρυνσης** με την ταυτόχρονη εκδήλωση **εσωστρέφειας** αναδυόμενης από την **συγκέντρωση πολλαπλών λειτουργιών** στην ίδια κτιριακή εγκατάσταση αλλά και από τον κύριο τρόπο επικοινωνίας του όλου εγχειρήματος **μέσω της πλωτής οδού**.

Εικόνες 8-12: Απόψεις της Περιοχής Επέμβασης

Εικόνα 13: Η περιοχή μελέτης στο google earth μετά από επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χάρτης Σημείων και Πλωτών Διαδρομών της Πρότασης για την Biennale

Κλίμακα 1:30000

Εικόνα 14: αρχική προμακeta ιδέας-επεξεργασία με σύρμα και εναπόθεση στην περιοχή μελέτης

Ο Michel Foucault³ (1926-1984) στην τέταρτη αρχή των ετεροτοπιών⁴ του -η οποία περιγράφει ως κύριο χαρακτηριστικό της ετεροτοπίας τον ετεροχρονισμό- αναφερόμενος στα μουσεία και τις βιβλιοθήκες ως ετεροτοπίες διατυπώνει, μεταξύ άλλων, τα παρακάτω:

[...]η ιδέα της συσσώρευσης των πάντων, η ιδέα του σχηματισμού ενός είδους ειδικού αρχείου, η θέληση να κλειστεί σε έναν τόπο όλος ο χρόνος, όλες οι εποχές, οι φόρμες και οι προτιμήσεις, η ιδέα της δημιουργίας ενός τόπου που θα συγκεντρώνει όλους τους χρόνους και που θα είναι ο ίδιος εκτός χρόνου και στο απυρόβλητο του χρόνου, το σχέδιο της οργάνωσης κατ' αυτόν τον τρόπο της ατέρμονης και άριστης συσσώρευσης

³ Γάλλος φιλόσοφος, κοινωνιολόγος και ιστορικός. Διατηρούσε από το 1970-1984, στο Collège de France, την έδρα με τίτλο: Ιστορία των συστημάτων σκέψης. Είναι γνωστός από τις κριτικές για την ιατρική, την ψυχιατρική, τις κοινωνικές επιστήμες, το σαρφρανιστικό σύστημα, καθώς επίσης για το έργο του σχετικά με την ιστορία της ανθρώπινης σεξουαλικότητας. Οι θεωρίες του που αφορούν την εξουσία και τις περίπλοκες σχέσεις της με την γνώση έχουν συζητηθεί ευρέως.

⁴ Ο όρος ετεροτοπία αποτελεί εύρημα του Michel Foucault. Αναλύεται εκτενώς στο κείμενο του με τον γαλλικό τίτλο: *Des espaces Autres*, το οποίο συντάσσεται στην Τυνησία το 1967 με αφορμή την διάλεξη του Foucault στην λέσχη αρχιτεκτονικών μελετών και δημοσιεύεται στο περιοδικό *Architecture/Movement/Continuite*, τεύχος 5, Οκτώβριος 1984, σελ. 46-49.

Οι παραπάνω πληροφορίες προέρχονται από: [Υπουργείο Πολιτισμού, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης], *ετεροτοπίες*, Κατάλογος Έκθεσης (21 Μαΐου- 30 Σεπτεμβρίου 2007), Επιμέλεια έκδοσης: Δημήτρης Κοσιόδης, Θεσσαλονίκη: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 2007, σελ.31

του χρόνου σε έναν ακίνητο τόπο, ε λοιπόν όλα αυτά ανήκουν στη δική μας σύγχρονη εποχή. [...]⁵

Στην πέμπτη αρχή προστίθεται ένα επιπλέον στοιχείο που διευκολύνει την ερμηνεία των ετεροτοπιών:

Οι ετεροτοπίες προϋποθέτουν πάντοτε την ύπαρξη ενός συστήματος ανοίγματος και κλεισίματος το οποίο τις απομονώνει και συγχρόνως τις καθιστά προσελάσιμες. Γενικώς, ένας ετεροτοπικός τόπος δεν είναι τόσο ελεύθερα προσβάσιμος. Ή εξαναγκάζομαστε να βρεθούμε εκεί, όπως στην περίπτωση ενός στρατώνα, μίας φυλακής, ή πρέπει να συμμετέχουμε σε ιεροτελεστίες και εξαγνισμούς. [...]⁶

Εικόνες

15-20 (σελ. 7, 8):

Απόψεις της
Αρχικής
Προμακέτας

Ας ξεκινήσουμε με το πρώτο απόσπασμα, επικεντρώνοντας την προσοχή μας στην "ιδέα της συσσώρευσης των πάντων", στην επιθυμία "να κλειστεί σε έναν τόπο όλος ο χρόνος, όλες οι εποχές, οι φόρμες και οι προτιμήσεις". Αυτές οι δύο φράσεις φέρνουν απευθείας στο νου την έννοια της συγκέντρωσης όπως αναλύθηκε παραπάνω. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός πως ο Foucault αναφέρεται στην σημασία του αρχείου και ότι όλος ο λόγος του στο συγκεκριμένο σημείο επικεντρώνεται σε ετεροτοπικούς τόπους όπως τα μουσεία. Ο χώρος του μουσείου, ένας εκθεσιακός χώρος ή ένα συνονθύλευμα εκθεσιακών χώρων, όπως η Biennale, χρειάζεται να υπακούει σε μία λογική αρχείου. Οι διάφορες δραστηριότητες αρχικά διαχωρίζονται. Γίνεται η επιλογή όσων θα συγκεντρωθούν στον νέο τόπο όπου ακολουθείται μία λογική ταξινόμησης. Η κάθε δραστηριότητα - λειτουργία θα λάβει την θέση που της ανήκει σε αυτό το χωρικό συνονθύλευμα και όλες μαζί ως σύνολο θα καθορίζουν τον τόπο που τις φιλοξενεί.

⁵ Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, όπ. π., σελ. 28

⁶ Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, όπ. π., σελ. 29

Εικόνα 21: Δεύτερη προακτέα ιδέα-επεξεργασία με σύρμα, μπλε χαρτόνι και εναπόθεση στην περιοχή μελέτης

Το δεύτερο απόσπασμα στοιχειοθετεί το επόμενο χαρακτηριστικό της χωρικής μετάθεσης, την απομάκρυνση από το κέντρο. Η αναφορά σε έναν τόπο ο οποίος δεν είναι εύκολα προσβάσιμος και στον οποίο δεν μπορεί κάποιος να βρεθεί αν δεν είναι η πρόθεση του αυτή, συνθέτει την εικόνα του χώρου εγκατάστασης της παρέμβασης. Ο συγκεκριμένος τόπος δεν είναι ορατός από τους κεντρικούς δρόμους, που μεταφέρουν την κίνηση εντός και εκτός της πόλης, εξαιτίας των κτισμάτων εκατέρωθεν των δρόμων αυτών. Επιπλέον, η δυνατότητα προσέγγισης περιορίζεται σε δύο ή τρεις ασφαλτοδρόμους, ιδιαίτερα μικρού πλάτους, οι οποίοι μετατρέπονται σε χωματόδρομοι όταν η απόσταση από την ζώνη ενδιαφέροντος «αγγίζει» τα πεντακόσια περίπου μέτρα. Στόχο της επέμβασης δεν αποτελεί η διευκόλυνση στην προσέγγιση μέσω της χειραίας διαδρομής – αυτή θα χρησιμοποιείται για τον ανεφοδιασμό και την επιστροφή στην πόλη μονάχα στην περίπτωση που η πλωτή επικοινωνία είναι ανέφικτη – αλλά η ανάπτυξη ενός συστήματος πλωτής συγκοινωνίας⁷ το οποίο θα

⁷ Βλ. Πίνακα 1: Χώρες Σημείων και Πλωτών Διαδρομών της Πρότασης για την Biennale

διαδραματίζει τον ρόλο του "συστήματος ανοίγματος και κλεισίματος" όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Foucault, ενός συστήματος που αποκλείει και απελευθερώνει. Ένα σύστημα το οποίο περιλαμβάνει την "ερωτελεστία", τον "εξαγνισμό" προτού την επίσκεψη στον τόπο. Με ποιον τρόπο; Με την χρήση του μέσου αυτού καθαυτού. Το ταξίδι με το πλοίο μπορεί να θεωρηθεί μία εισαγωγή, μία ψυχολογική προετοιμασία. Η αναμονή για αυτό που θα ακολουθήσει εξάπτει το φαντασιακό, δημιουργεί προσδοκίες, πλάθει προεικόνες. Ο επισκέπτης προτού ακόμη πατήσει το πόδι του στην προβλήτα της νέας εγκατάστασης έχει σχηματίσει μία ολοκληρωμένη εικόνα του τι θα αντικρύσει, των χώρων στους οποίους θα περιηγηθεί. Η προεικόνα δεν αποτελεί τίποτα περισσότερο από μία επινόηση η οποία πρόκειται να επαληθευτεί ή να διαψευστεί με την άφιξη.

Εικόνες 22-28 (σελ. 9-10): Απόψεις της δεύτερης προμακίας

III.2 Η Ταυτότητα της Κτιριακής Εγκατάστασης

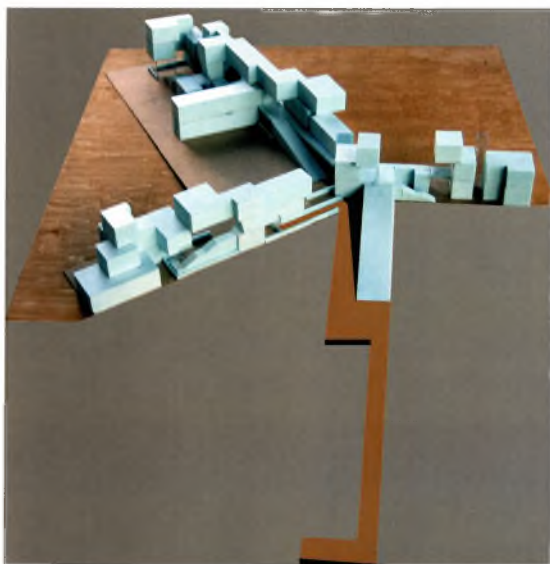
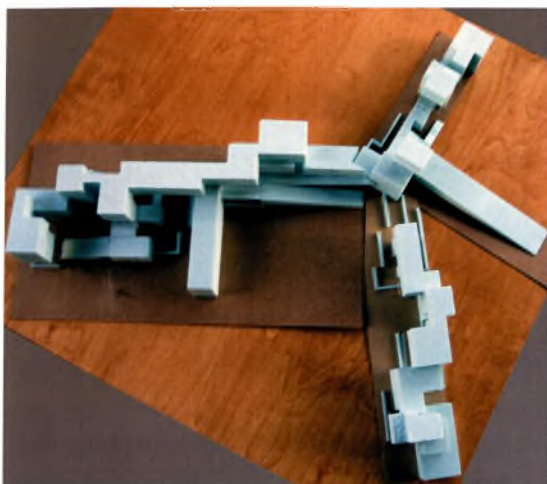
Όπως αναλύθηκε στη ενότητα II το πρόγραμμα της Biennale διαιρείται στο κεντρικό, το παράλληλο και το ταυτόχρονο. Προσδοκία της νέας πρότασης είναι όχι να καταργήσει τα σημειακά κέντρα που φιλοξενούν το βασικό και παράλληλο πρόγραμμα της διοργάνωσης αλλά να τα επικοινωνήσει με τον τόπο επέμβασης. Η περιοχή μελέτης⁸ χρειάζεται να προετοιμαστεί για να υποδεχθεί μία νέα σκέψη. Το ταυτόχρονο πρόγραμμα, το οποίο μέχρι στιγμής αφορούσε μόνο τις gallery που το διοργάνωναν, εποφθαλμιώντας λίγη από την δόξα της Biennale, με την συγκεκριμένη πρόταση μετατρέπεται σε αναπόσπαστο τμήμα της διοργάνωσης. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται η δυνατότητα στους ιδιωτικούς χώρους τέχνης της Θεσσαλονίκης αλλά και οποιασδήποτε άλλης πόλης, να νοικιάσουν έναν ή περισσότερους χώρους της καινής εγκατάστασης -η οποία θα ανήκει στην Biennale σύγχρονης τέχνης- προκειμένου να εκθέσουν, κατά την διάρκεια της διοργάνωσης, έργα δικά τους, έργα καλλιτεχνών που επιθυμούν. Η επιλογή των έργων δεν θα γίνεται με αυθαίρετο τρόπο, ούτε θα αφορά αποκλειστικά τις gallery. Θα επιλέγονται όσα συγκοινωνούν νοηματικά με το εκάστοτε θέμα της Biennale. Η διαδικασία επιλογής θα ανατεθεί σε επιτροπές μεικτές οι οποίες θα συναποτελούνται από αυτούς που σε κάθε διοργάνωση ορίζονται, από την εκάστοτε gallery, επιμελητές του χώρου ανοικτής και από τους υπευθύνους της διοργάνωσης.

Εικόνες 29-34 (σελ.11): [29-31] Πρώτη απόπειρα καταγραφής σε επίπεδα: εικόνα 29-πρώτο επίπεδο, εικόνα 30-δεύτερο επίπεδο, εικόνα 31-τρίτο επίπεδο. [32-34] Δεύτερη απόπειρα καταγραφής σε επίπεδα: εικόνα 32-πρώτο επίπεδο, εικόνα 33-δεύτερο επίπεδο, εικόνα 34-τρίτο επίπεδο.

⁸ Εικόνα 13, σελίδα 6

Εικόνα 35: Τρίτη προακέτα ιδέας-μονωτικό υλικό dom, κλίμακα 1:100

Εικόνα 36: Η είσοδος από την προβλήτα προς την κτιριακή εγκατάσταση
Κλίμακα μακέτας 1:100

Μία κτιριακή εγκατάσταση η οποία δεν χρησιμοποιείται καθόλη την διάρκεια του χρόνου πεθαίνει. Πόσο μάλλον η συγκεκριμένη κτιριακή εγκατάσταση αν χρησιμοποιείται κάθε δύο χρόνια. Η λύση που προτείνεται είναι η εξής: αφού οι χώροι κατανεμηθούν σε έναν συγκεκριμένο αριθμό gallery, ο οποίος θα προσδιορίζεται κάθε φορά από τους υπευθύνους της Biennale, να αξιοποιούνται όσοι υπολείπονται από τους ίδιους τους διοργανωτές με την μορφή των μονίμων ή εναλλασσόμενων εκθέσεων. Με την λήξη κάθε διοργάνωσης θα επιλέγεται το θέμα της επόμενης καθώς επίσης και οι gallery που θα φιλοξενηθούν μέσα από μία διαδικασία αποδοχής ή απόρριψης αιτήσεων. Στη συνέχεια θα αποδίδεται βάσει ενοικίου ο χώρος ή οι χώροι που θα χρησιμοποιηθούν από την εκάστοτε gallery. Επομένως θα είναι γνωστό ποιοι εκθεσιακοί χώροι υπολείπονται. Σε αυτούς θα φιλοξενοούνται εκθέσεις της Biennale οι οποίες θα εισάγουν νοηματικά την επόμενη διοργάνωση και θα έχουν είτε μόνιμο χαρακτήρα είτε θα εναλλάσσει η μία την άλλη. Με αυτόν τον τρόπο η κτιριακή εγκατάσταση θα είναι επισκέψιμη όλο το χρονικό διάστημα μέχρι την έναρξη της επόμενης Biennale.

Κατά συνέπεια αυτό που απαιτείται από άποψη σχεδιασμού είναι ένα κτιριολογικό πρόγραμμα εκθεσιακών χώρων. Δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί ποιος από τους χώρους αυτούς θα φιλοξενεί μόνιμες ή εναλλασσόμενες εκθέσεις ή έργα των gallery. Ούτε είναι εφικτή η πρόβλεψη του ποια gallery θα χρησιμοποιεί έναν συγκεκριμένο χώρο. Όλα αυτά οφείλονται στο γεγονός ότι την κάθε διοργάνωση ακολουθεί η ανακατανομή των χώρων. Ένα είναι σίγουρο, πως σε μία

επέμβαση διαστάσεων και κλίμακας παρόμοιας με αυτήν της προτεινόμενης κτιριακής εγκατάστασης, σε έναν τόπο απομακρυσμένο από το κέντρο της πόλης και με την πλωτή συγκοινωνία να προάγεται, εκτός από τους καθαρά εκθεσιακούς χώρους, χρειάζονται κάποιες επιπλέον παροχές. Για παράδειγμα, χώροι W.C που να εξυπηρετούν ολόκληρη την κτιριακή εγκατάσταση και να διασπείρονται σε αυτήν. Επίσης, τρόποι προσέγγισης και ελεύθερης κίνησης όλων των κοινωνικών ομάδων συμπεριλαμβανομένου των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των ηλικιωμένων, των εγκύων. Αυτός είναι ο λόγος που στην πρόταση περιλαμβάνονται ράμπες με τέτοιο τρόπο ώστε ένα άτομο με αναπηρία να μετακινείται, χωρίς βοήθεια, σε όλους τους χώρους. Επιπλέον, κρίνονται αναγκαίοι οι χώροι ανάπαυλας, όπως ένα εστιατόριο, μία καφετέρια. Καλό θα ήταν να υπάρχει ένας τόπος συγκεντρώσεων και συνομιλιών, όπως ένας αμφιθεατρικός χώρος. Το σημείο εισόδου χρειάζεται να κατευθύνει την κίνηση και να προδιαγράφει τις πορείες. Στην συγκεκριμένη περίπτωση αυτό συμβαίνει με τον χώρο γύρω από την reception. Δεν πρέπει να παραλειφθεί ένα σημείο ελέγχου της κίνησης-στην πρόταση το control room ή αίθουσα ελέγχου. Τέλος, και εδώ αρμόζει ένα βιβλιοπωλείο το οποίο θα διαθέτει τους καταλόγους των εκθέσεων, βιβλία, αφίσες, εικόνες, αντικείμενα και όλα αυτά σχετιζόμενα με αρχιτεκτονική και τέχνη.

Εικόνες 43-46(σελ.14): Απόψεις της τρίτης προμακέτας

IV. Χωροθέτηση, Πορείες και Διαδρομές

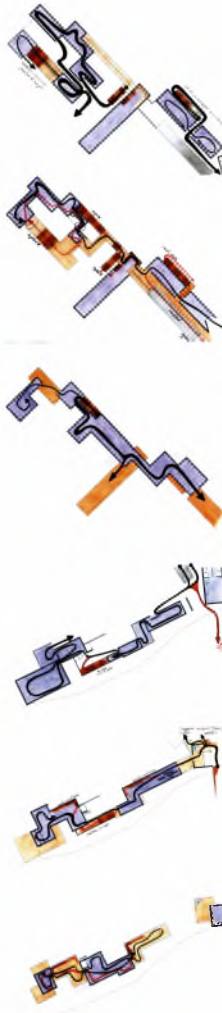
IV.1 Η Πυξίδα⁹

Η κτιριακή εγκατάσταση αναπτύσσεται κατά μήκος τεσσάρων αξόνων. Στην ερώτηση πως προέκυψαν οι συγκεκριμένοι άξονες η απάντηση είναι διττή: Αφενός από μία διαδικασία ανάγνωσης των γραμμών του τοπίου. Σύμφωνα με αυτήν την εκδοχή ο ανατολικός και ο δυτικός άξονας είναι παράλληλοι στην ακτογραμμή, ο βόρειος ταυτίζεται με το ευθύγραμμο τμήμα που έχει ως αρχή τον κόμβο των δύο προηγούμενων αξόνων και ως τέλος, το σημείο τομής των δύο βασικών, κάθετων μεταξύ τους, δρόμων που οδηγούν στην περιοχή επέμβασης¹⁰. Τέλος, ο νότιος άξονας είναι κάθετος στον ανατολικό. Από την άλλη, στην δεύτερη εκδοχή οι τέσσερις άξονες αποκαλύπτουν, κατά προσέγγιση¹¹, τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Με αυτόν τον τρόπο η όλη επέμβαση αποκτά την μορφή πυξίδας για την περιοχή στην οποία ανήκει.

Εικόνες 47-49 (σελ.15): διαδρομές ισογείου(47), πρώτου(48) και δευτέρου(49) ορόφου του βόρειου τμήματος

Εικόνες 50-52 (σελ.15): διαδρομές ισογείου(50), πρώτου(51) και δευτέρου(52) ορόφου του δυτικού τμήματος

Εικόνες 53-55 (σελ.16): διαδρομές ισογείου (53), πρώτου(54) και δευτέρου(55) ορόφου του ανατολικού και νότιου τμήματος

⁹ Πίνακας 2: Αρχιτεκτονικά Σχέδια, σελ.31

¹⁰ Βλ. εικόνες 21, 35, 36, 56, 57, 58

¹¹ Η φράση «κατά προσέγγιση» οφείλεται στο γεγονός πως ο ανατολικός και ο δυτικός άξονας συγκλίνουν ελαφρά προς τον Νότο. Ο νότιος άξονας συγκλίνει ελαφρά προς την Δύση. Επομένως το συγκεκριμένο σχήμα δεν αποτελεί μία ακριβή πυξίδα της περιοχής.

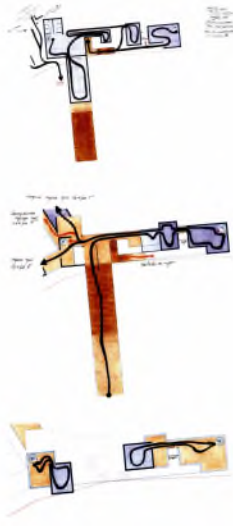
IV.2 Ο Ομφαλός Του Κόσμου

Η προσπάθεια σχεδιασμού της ανθρωπίνης κίνησης βασίζεται στην αρχική χωροθέτηση. Οι τέσσερις άξονες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο. Ο νότιος είναι αυτός που εισάγει τον επισκέπτη σε ένα κομβικό σημείο, το σημείο τομής των τεσσάρων αξόνων. Το κεντροβαρικό σημείο της επέμβασης, με τη σειρά του, επιμερίζει την κίνηση διοχετεύοντας την στους υπόλοιπους τρεις άξονες. Οι επιμέρους πορείες αφού καθοδηγήσουν τους επισκέπτες σε όλους τους χώρους όλων των επιπέδων επιστρέφουν στο κομβικό σημείο. Ακολουθεί η αποχώρηση.

Η βαρύνουσα σημασία ενός κεντροβαρικού σημείου, ενός σημείου από το οποίο εκπορεύονται τα πάντα και στο οποίο καταλήγουν τα πάντα, τονίζεται από τον Michel Foucault όταν στην τρίτη αρχή των ετεροτοπιών, αναφερόμενος στον περσικό κήπο, σημειώνει:

*[...]Ο παραδοσιακός περσικός κήπος αποτελούσε έναν χώρο ο οποίος έπρεπε να συνενώνει στο κέντρο του ορθογώνιου του τα τέσσερα σημεία που αντιπροσώπευαν τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, με έναν χώρο ακόμη πιο ιερό από τους άλλους, που ήταν σαν ομφαλός, ο ομφαλός του κόσμου και το κέντρο του (όπου βρισκόταν η λεκάνη και το σιντριβάνι). Όλη η βλάστηση του κήπου έπρεπε να κατανέμεται σε αυτόν τον χώρο, σε αυτόν τον μικρόκοσμο[...]*¹²

Οι φράσεις "ομφαλός του κόσμου" και "έναν χώρο πιο ιερό από τους άλλους" δίνουν μία έμφαση τελολογικού χαρακτήρα σε αυτό που αποτελεί κέντρο του περσικού κήπου. Στην δική μου περίπτωση η έμφαση προκύπτει από ζητήματα λειτουργικότητας που αξιοποίησαν με συγκεκριμένο τρόπο μία μορφοπλασία.

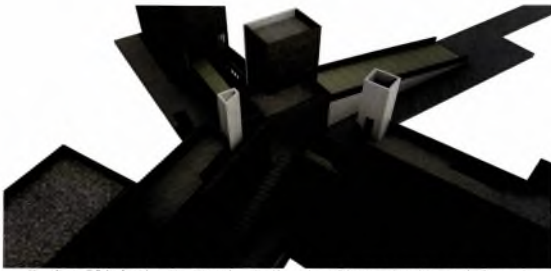

¹² Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, όπ. π., σελ. 27

Εικόνες 56-58(σελ.16): η κίνηση στο σύνολό της. Η εικόνα 56 μελετά την κίνηση στο ισόγειο. Η εικόνα 57 στον α' όροφο και η 58 στον β' όροφο

Το κομβικό σημείο της κτιριακής εγκατάστασης συνδυάζει την έννοια του σημείου συγκέντρωσης και του εκθεσιακού χώρου στο ισόγειο, της υποδοχής και του σημείου συγκέντρωσης στον πρώτο όροφο, ενώ στον δεύτερο όροφο εμφανίζεται με την μορφή περάσματος.

Εικόνα 59(πάνω): Το Σημείο Τομής των Αξόνων ιδωμένο από δυτικά

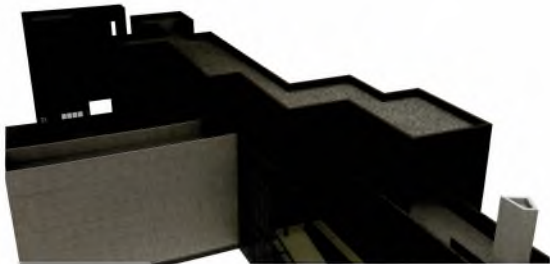
Εικόνα 60(κάτω): Το Σημείο Τομής των Αξόνων ιδωμένο από ανατολικά

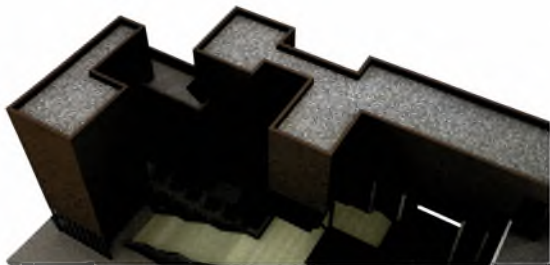
Αναφορά στις εικόνες της σελίδας 18: Η εικόνα 61 αποτυπώνει το τρίτο επίπεδο -δεύτερος όροφος- κατά μήκος του βόρειου άξονα. Στην εικόνα 62 φαίνεται το βόρειο άκρο του βόρειου άξονα και η θέση του εστιατορίου σε αυτό. Η τελευταία εικόνα της δέκατης όγδοης σελίδας(εικ.63) αποτελεί ένα κοντινό πλάνο των εξωτερικών καθισμάτων του εστιατορίου.

IV.3 Ο Βόρειος Άξονας

Ας εξετάσουμε, τώρα, τις πορείες που ακολουθεί η επιμερισμένη κίνηση στους άξονες ξεκινώντας από τον Βόρειο. Στο δεύτερο επίπεδο -πρώτος όροφος- ο επισκέπτης διασχίζει τον συγκεκριμένο άξονα από το ένα άκρο του ως το άλλο έχοντας σε αρκετά σημεία της διαδρομής την δυνατότητα εξόδου-διαφυγής στα δύο υπολείπόμενα επίπεδα, δηλαδή στο ισόγειο και τον δεύτερο όροφο. Η κίνηση στο βόρειο άκρο του

προαναφερθέντος άξονα αλλάζει επίπεδο, ακολουθεί κατακόρυφη διεύθυνση. Υπάρχουν δύο εκδοχές: η κάθοδος στο ισόγειο και η άνοδος στον δεύτερο όροφο. Για την περίπτωση της περιπλάνησης στους εκθεσιακούς χώρους προτείνεται η άνοδος. Στον δεύτερο όροφο ακολουθείται

η ίδια πορεία με αντίστροφη φορά. Επομένως, ο περιπλανώμενος διασχίζει για μία ακόμη φορά τον άξονα επιστρέφοντας στο κομβικό σημείο. Στην περίπτωση που ο επισκέπτης επιθυμεί λίγες στιγμές ξεκούρασης προτείνεται η κάθοδος στο ισόγειο του βόρειου άκρου.

Στο σημείο αυτό τοποθετείται το εστιατόριο. Επίσης, στο κέντρο βάρους του βόρειου άξονα, στο επίπεδο του ισόγειου, βρίσκεται ο αμφιθεατρικός χώρος προβολών και διαλέξεων. Συνεπώς, εύκολα μπορεί να γίνει δεκτή μία πρόταση πιο ελεύθερης κίνησης στους χώρους του

ισογείου, κατά μήκος του βόρειου άξονα, διότι σε αυτούς περιλαμβάνονται, κυρίως, λειτουργίες μη εκθεσιακού χαρακτήρα.

Αναφορά στις εικόνες της σελίδας 19:

Η εικόνα 64(πάνω) αποτελεί κοντινό πλάνο του βόρειου άξονα. Δείχνει το σημείο-γέφυρα το οποίο ενώνει τον αμφιθεατρικό χώρο διαλέξεων και προβολών με τους υπόλοιπους χώρους του άξονα. Στις εικόνες 65,66(κέντρο) έχουμε δύο κοντινά, εσωτερικά πλάνα του αμφιθεατρικού χώρου διαλέξεων και προβολών. Τέλος, η εικόνα 67(κάτω) αποτελεί τριτοδιάστατη τομή του αμφιθεατρικού χώρου.

Αναφορά στις εικόνες 68-70 (σελ. 20):

Η εικόνα 68 (πάνω) αποτελεί πλάνο του ανατολικού τμήματος του βόρειου άξονα όπως αυτό φαίνεται από ένα άνοιγμα του κεντρικού τμήματος του ανατολικού άξονα. Η εικόνες 69,70 (δεξιά, αριστερά) αποτελούν κοντινά, εσωτερικά πλάνα της κουζίνας του εστιατορίου στο βόρειο τμήμα του βόρειου άξονα.

Αναφορά στις εικόνες 71-73 (σελ. 20):

Στις συγκεκριμένες εικόνες παρουσιάζεται το ίδιο ακριβώς σημείο του βόρειου άξονα αλλά από τρεις διαφορετικές οπτικές γωνίες. Η εικονιζόμενη ράμπα αποτελεί έναν από τους σημειακούς τρόπους εξόδου-διαφυγής από την κεντρική πορεία του βόρειου άξονα.

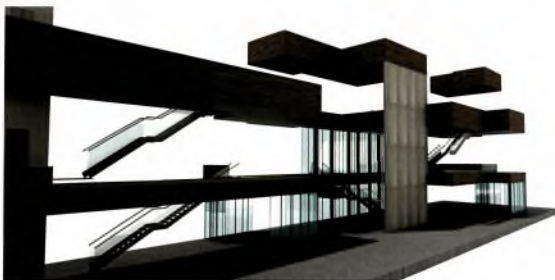

IV.4 Ο Δυτικός Άξονας

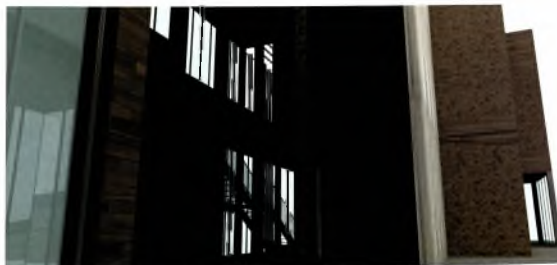
Η επιμερισμένη κίνηση κατά μήκος του δυτικού άξονα ακολουθεί παρόμοια λογική με εκείνη στον βόρειο. Η βασική διαφορά οφείλεται στο γεγονός πως η έννοια της

διαδρομής, εκτός από τους ορόφους, υπάρχει και στο ισόγειο. Αυτό αποδεικνύει ότι οι χώροι κατά μήκος του συγκεκριμένου άξονα διαθέτουν σχεδόν αποκλειστικά εκθεσιακό χαρακτήρα. Εξαιρέση αποτελεί το δυτικό άκρο στο επίπεδο του ισογείου το οποίο λειτουργεί σχεδόν αυτόνομα και στο οποίο συγκεντρώνονται οι διοικητικές

λειτουργίες και οι γραφειακοί χώροι. Η αυτονομία εξασφαλίζεται με την δημιουργία μίας εισόδου η οποία πρόκειται να χρησιμοποιηθεί μόνο από τους υπαλλήλους της διοργάνωσης. Επιπλέον, η διοίκηση διαθέτει το δικό της κλιμακοστάσιο και την δική της είσοδο στον

ανεγκυστήρα κοινού.

Η επιμερισμένη κίνηση από το κομβικό σημείο του δεύτερου επιπέδου -πρώτος όροφος- ακολουθεί την διαδρομή που οδηγεί στο δυτικό άκρο του δυτικού άξονα στο ίδιο επίπεδο. Στην συνέχεια η επιλογή της ανόδου στο τρίτο επίπεδο -δεύτερος όροφος- ή της καθόδου στο ισόγειο είναι της ίδιας σημασίας. Προτείνεται η επίσκεψη των εκθεσιακών χώρων του δεύτερου ορόφου και

στη συνέχεια αυτών του ισογείου. Αφού ακολουθηθεί η διαδρομή του ισογείου με φορά από το δυτικό άκρο προς το κομβικό σημείο υπάρχει η απευθείας δυνατότητα εξόδου στην προβλήτα. Γι' αυτόν τον λόγο, καλό θα ήταν, η περιπλάνηση στον δυτικό άξονα να έπεται της περιπλάνησης στους υπόλοιπους άξονες.

Αναφορά στις εικόνες 74-77(σελ.21,22):

Η εικόνα 74 παρουσιάζει μία άποψη του νότιου τμήματος του δυτικού άξονα.

Η εικόνα 75 μία άποψη του βόρειου τμήματος του δυτικού άξονα εμφανίζοντας μόνο τις πλάκες και τις σκάλες της κατασκευής.

Η εικόνα 76 αποτελεί μία άποψη του υπαίθριου χώρου που δημιουργείται στο κέντρο του δυτικού άξονα, έτσι όπως φαίνεται από το βόρειο τμήμα του.

Τέλος, η εικόνα 77 είναι ένα κοντινό πλάνο του κλιμακοστασίου στο κέντρο του δυτικού άξονα.

IV.5 Ο Ανατολικός Άξονας

Ο ανατολικός άξονας διαφέρει από τους δύο προηγούμενους αναφορικά, κυρίως, με το πρώτο και τρίτο επίπεδο (ισόγειο και δεύτερος όροφος). Πιο συγκεκριμένα, στο τρίτο επίπεδο - δεύτερος όροφος - η έννοια της διαδρομής δεν υφίσταται. Υπάρχουν δύο μεμονωμένοι κλειστοί χώροι οι οποίοι επικοινωνούν με δύο διαφορετικούς ανοιχτούς χώρους αλλά όχι και μεταξύ τους. Έτσι, η πλάκα του δεύτερου ορόφου

«σπάει» σε δύο τμήματα τα οποία έχουν μόνο οπτική επικοινωνία. Το τμήμα της πλάκας που βρίσκεται στο κομβικό σημείο, ουσιαστικά, αποτελεί προέκταση του βόρειου άξονα. Σε αυτό το κομμάτι υπάρχουν δύο εκδοχές: η κατακόρυφη κάθοδος στον πρώτο όροφο ή το

πέρασμα στον βόρειο άξονα. Αντίθετα, στο ανατολικό άκρο υπάρχει μόνο η δυνατότητα κατακόρυφης επικοινωνίας με τον πρώτο όροφο.

Ο βασικός τρόπος μετακίνησης από τον πρώτο όροφο των εκθεσιακών χώρων του ανατολικού άξονα στο ισόγειο του ίδιου άξονα είναι μία ράμπα. Στο επίπεδο του ισόγειου όλοι οι επιμέρους χώροι επικοινωνούν μέσω της

συγκεκριμένης ράμπας η οποία καταλήγει στο κομβικό σημείο δίνοντας τις εξής εναλλακτικές εκδοχές κίνησης: την μετάβαση στο βιβλιοπωλείο-ισόγειο νότιου άξονα, ή την συνέχεια της διαδρομής κατά μήκος του βόρειου άξονα μέχρι ο περιπλανώμενος να αντικρύσει την είσοδο του αμφιθεατρικού χώρου προβολών και διαλέξεων. Επομένως, το ισόγειο του ανατολικού άξονα δεν διαθέτει έναν ξεκάθαρο χαρακτήρα λειτουργιών καθώς σε αυτό εναλλάσσονται εκθεσιακοί χώροι με χώρους όπως η αίθουσα ελέγχου και το βιβλιοπωλείο.

Αναφορά στις εικόνες 78-81(σελ. 22-23):

Στην εικόνα 78 φαίνονται οι δύο εναλλακτικές κίνησης: η εξερεύνηση των δύο εκθεσιακών χώρων του πρώτου ορόφου του ανατολικού άξονα ή η κάθοδος στο ισόγειο με την χρήση της ράμπας.

Στην εικόνα 79 φαίνεται το κάτω μέρος της ράμπας του ανατολικού άξονα, αυτό που οδηγεί στο ισόγειο.

Στην εικόνα 80 έχουμε την νότια όψη του ανατολικού άξονα

Στην εικόνα 81 δίνεται η βόρεια όψη του ανατολικού άξονα

V. Η Κατασκευή

Η κτιριακή εγκατάσταση δεν αποκαλύπτει τον φέροντα οργανισμό της. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην εξωτερική εικόνα της. Ο επισκέπτης όταν αντικρύζει το συγκεκριμένο κτίριο δεν φαντάζεται πως στηρίζεται σε μεταλλικά υποστυλώματα. Βλέπει το ξύλο να καλύπτει όλες τις επιφάνειες, τοιχία από μπετόν να ξεπροβάλλουν σε ορισμένα σημεία και κάποιες άλλες επιφάνειες να ντύνονται με γυαλί. Επιπλέον, ορισμένα στηθαία επενδύονται και αυτά με γυαλί. Αυτή είναι η πρώτη εντύπωση.

Η επιλογή των υλικών δεν πραγματοποιήθηκε κατά τρόπο τυχαίο. Ήταν αναγκαίο να εκτιμηθεί η αξία του φυσικού τοπίου. Δεν θεωρήθηκε πρόπον να υψωθεί ένας μεταλλικός γίγαντας στο τελευταίο αστικό κενό της πόλης, στο μόνο ίσως σημείο της ακτογραμμής της το οποίο δεν έχει μπαζωθεί, στο οποίο η ανθρώπινη παρέμβαση δεν είναι το ίδιο αισθητή με τα υπόλοιπα. Το σημείο αυτό, αν πάψει να αποτελεί έναν απέραντο σκουπιδότοπο, έχει την δυνατότητα να επιτελέσει πολλαπλούς ρόλους. Μπορεί να φιλοξενεί την κτιριακή εγκατάσταση για την *biennale* και συγχρόνως να αποτελεί χώρο ανάπαυλας, αναψυχής, πρασίνου. Η έκταση είναι αρκετή για να προταθεί οτιδήποτε έχει σχέση με την βελτίωση της ζωής της πόλης και των κατοίκων της. Αρκεί να υπάρχει η βούληση.

Ας επανέλθουμε, όμως, στα υλικά παρατηρώντας από πολύ κοντά, αυτήν την φορά, την κατασκευή σε μία προσπάθεια ανάλυσής της.

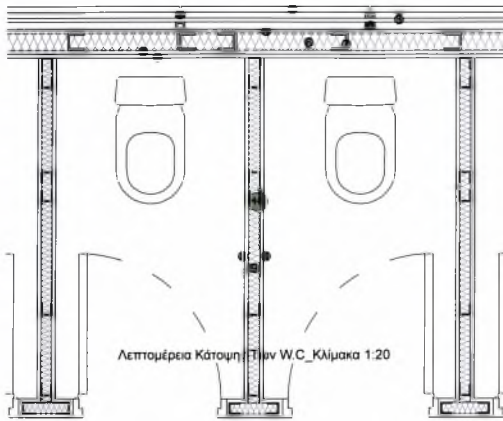
Λεπτομέρεια εξωτερικού τοίχου_κλίμακα 1:20

Εικόνα 82: λεπτομέρεια κάτοψης εξωτερικού τοίχου

Η λεπτομέρεια κάτοψης του εξωτερικού τοίχου μας δίνει την σαφή εικόνα των υλικών με την ακριβή σειρά που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή. Με φορά από έξω προς τα μέσα έχουμε: την εξωτερική ξύλινη επένδυση ①, τα μεταλλικά πλαίσια στήριξης της επένδυσης αυτής ②, το φύλλο τσιμεντοσανίδας ③, τους μεταλλικούς ορθοστάτες στήριξης της τσιμεντοσανίδας ④, μία γυψοσανίδα ⑤, τους μεταλλικούς ορθοστάτες στήριξης των γυψοσανίδων ⑦ και μία διπλή στρώση γυψοσανίδας

για τελείωμα⁹. Ουσιαστικά ο τοίχος διαιρείται σε δύο τμήματα, αυτό που αφορά την εξωτερική επένδυση και το sandwich των γυψοσανίδων από την πλευρά του εσωτερικού χώρου. Γι' αυτό στις περιπτώσεις που χρειάστηκε μεγαλύτερο πάχος τοίχου δημιουργήθηκε ένα εσωτερικό κενό. Δηλαδή, από την εξωτερική πλευρά υπήρχε η ξύλινη επένδυση, τα πλαίσια στήριξης της επένδυσης, η τσιμεντοσανίδα και οι ορθοστάτες στήριξης της τσιμεντοσανίδας ενώ από την εσωτερική, το sandwich των γυψοσανίδων με τους μεταλλικούς ορθοστάτες ανάμεσά τους. Στην μεταξύ απόσταση των τμημάτων που περιγράφηκαν ο χώρος ήταν κενός.

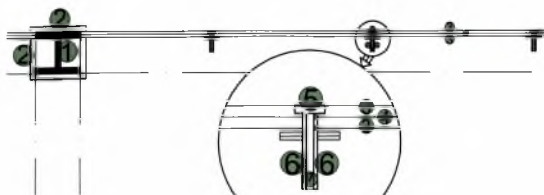
Όσον αφορά τα μεταλλικά υποστυλώματα, αυτά σε κάθε περίπτωση καλύπτονται από την εξωτερική ξύλινη επένδυση με τρόπο ώστε να μην είναι ορατή η θέση τους.

Εικόνα 83: Λεπτομέρεια Κάτοψη η οποία Περιλαμβάνει συγχρόνως Εξωτερικό και Εσωτερικό τοίχους

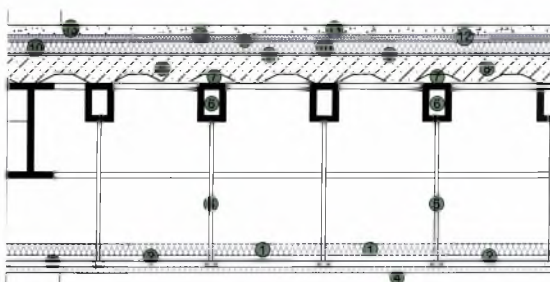
Στην λεπτομέρεια που παρατίθεται στην εικόνα 83 φαίνεται η διαφορά μεταξύ εξωτερικού και εσωτερικού τοίχου. Τα εσωτερικά στοιχεία πλήρωσης τα οποία συναντούμε, κυρίως, στα W.C αποτελούνται από αυτό που για τον εξωτερικό τοίχο θεωρείται το ένα τμήμα του: το sandwich γυψοσανίδων, το οποίο σε αυτήν την περίπτωση διαθέτει μικρότερο πάχος εξαιτίας της χρήσης ορθοστατών μικρότερων διαστάσεων⁹. Ο εσωτερικός τοίχος δεν επενδύεται, επομένως δεν

διαθέτει το τμήμα αυτό του εξωτερικού τοίχου που σχετίζεται με την στήριξη της επένδυσης.

Εικόνα 84: λεπτομέρεια κάτοψης γυάλινης επιφάνειας _ κλίμακα 1:20

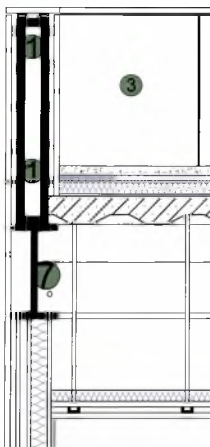
Στην περίπτωση της γυάλινης επιφάνειας μεταξύ μεταλλικών υποστρωμάτων (1), τα οποία είναι ενδεδυμένα με ξύλο (2), τοποθετούμε ανά σταθερά διαστήματα μεταλλικές λάμες προκειμένου να ενισχύσουμε την στήριξη. Στο σημείο (5) έχουμε τσόχα και λάμα, στα σημεία (6) λάμες, ενώ το (7) υποδεικνύει την θέση του πρόσθετου κατακόρυφου γυαλιού για την ενίσχυση της αντοχής. Το συγκεκριμένο είδος γυαλιού αποτελείται από δύο γυάλινες επιφάνειες - (3) - με μεμβράνη ανάμεσα τους (4) η οποία χρησιμοποιείται για μονωτικούς λόγους αλλά και για την ενίσχυση της αντοχής του γυαλιού.

Εικόνα 85: λεπτομέρεια τομής οροφής πρώτου και δαπέδου δεύτερου ορόφου _ κλίμακα 1:20

Σε αυτό το σημείο ας περάσουμε από τους τοίχους πλήρωσης και τα κατακόρυφα υποστρώματα στην οροφή και το δάπεδο. Στην λεπτομέρεια της εικόνας 85 διακρίνεται η δομή των οριζόντιων στοιχείων. Η απόσταση μεταξύ των μεταλλικών δοκαριών καλύπτεται με την χρήση μεταλλικών διαδοκίδων ανά σταθερά διαστήματα των 60 εκατοστών (6). Από τις διαδοκίδες αυτές, μέσω των μεταλλικών στραντζών (5), αναρτάται η ψευδοροφή. Ο σκελετός της ψευδοροφής αποτελείται από τον κύριο (2) και τον δευτερεύοντα οδηγό (3). Στο σημείο (4) βρίσκεται η γυψοσανίδα οροφής. Στο επάνω μέρος της ψευδοροφής τοποθετείται μόνωση πετροβάμβακα πάχους 6 εκατοστών (1).

Ας εξετάσουμε, στην συνέχεια, πως δημιουργείται το δάπεδο. Στο επάνω μέρος των μεταλλικών δοκών και των διαδοκίδων τοποθετείται κυψελωτή λαμαρίνα (7) στην οποία επικάθεται το οπλισμένο σκυρόδεμα (8). Ακολουθούν πολλές στρώσεις μονώσεων. Στο (9) έχουμε ασφαλτόπανα, στο (10) εξηλασμένη πολυστερίνη, στο (11) ξανά ασφαλτόπανα και στο (12) γεωύφασμα. Το δάπεδο επιστρώνεται με χαλίκι, γεγονός που αποκαλύπτει μία ακόμη συνθετική επιλογή η οποία συνδέεται με την χρήση των υλικών. Το χαλίκι χρησιμοποιείται όχι μόνο στα δώματα αλλά και στα εσωτερικά ενοποιώντας το έσω με το έξω.

Εικόνα 86: λεπτομέρεια τομής στηθαίου _ κλίμακα 1:20

Το τελευταίο στοιχείο της κτιριακής εγκατάστασης με το οποίο θα ασχοληθούμε είναι το στηθαίο. Η λεπτομέρεια του στηθαίου διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην εξωτερική εικόνα της εγκατάστασης. Στην περίπτωση που το μεταλλικό πλαίσιο (1) επικαλύπτεται με ξύλο (3) και έχοντας υπόψη μας ότι τόσο οι πλάκες όσο και οι εξωτερικοί τοίχοι είναι ενδεδυμένοι με το ίδιο είδος επένδυσης, είναι εύκολο να αντιληφθούμε πως επιτυγχάνουμε ένα ξύλινο συνονθύλευμα όγκων. Δεν υπάρχει διαφοροποίηση στο υλικό των επιφανειών. Η έννοια της διαφοράς προκύπτει στα στηθαία του ισογείου τα οποία οριοθετούν τους ανοιχτούς χώρους του πρώτου ορόφου και είναι επενδεδυμένα με γυαλί. Αποτέλεσμα αυτής της κίνησης θεωρείται η δημιουργία οριζόντιων μακρόστενων λωρίδων σε πολλά σημεία του μήκους των αξόνων στο δεύτερο επίπεδο-πρώτος όροφος.

Ανακεφαλαιώνοντας την ενότητα αυτή χρειάζεται να τονίσουμε ότι ο μεταλλικός φέροντας οργανισμός της κτιριακής εγκατάστασης «καμουφλάρεται» από τις εξωτερικές επενδύσεις δίνοντας την εντύπωση της

ξύλινης κατασκευής. Το ξύλινο χωρικό συνονθύλευμα αποκαλύπτει μόνο σημειακά την αλήθεια της κατασκευής του. Για παράδειγμα, στα σημεία όπου τα μεταλλικά υποστυλώματα δεν επενδύονται. Όσον αφορά το οπλισμένο σκυρόδεμα, αυτό χρησιμοποιείται κυρίως στα τοιχεία των ανελκυστήρων. Κατά αυτόν τον τρόπο οι θέσεις των ανελκυστήρων είναι ορατές με γυμνό μάτι στο σύνολο του κτιρίου. Η εικόνα που αποσπά ο παρατηρητής από τους ανελκυστήρες είναι αυτή των πύργων από μπετόν οι οποίοι τοποθετούνται σε όλα τα κομβικά σημεία της εγκατάστασης. Τα μεταλλικά στηθαία στην περίπτωση που επενδύονται με ξύλο εντείνουν την εικόνα την ξύλινης κατασκευής, ενώ όταν επενδύονται με γυαλί δημιουργούν μακρόστενες λωρίδες στέψης στους ανοιχτούς χώρους του πρώτου ορόφου. Τέλος, οι γυάλινες επιφάνειες συγκοινωνούν μία κτιριακή εγκατάσταση με λιγοστά ανοίγματα με το περιβάλλον της μεταφέροντας το φυσικό φως στο εσωτερικό της.

VI. Αντί Επιλόγου

Με αφορμή το ποίημα του Fernando Pessoa "Ένας Ναός"
το οποίο παρατίθεται στο κεφάλαιο I.1 Αντί Προλόγου, στην σελίδα 3

Κάθε συνθετική απόπειρα ξεδιπλώνει έναν τρόπο έκφρασης του ψυχισμού. Ένας χείμαρρος καταγράφεται στο χαρτί. Και μετά; Στην συνέχεια υπάρχει το βάνουσο χρέος της ορθολογικοποίησης με απώτερο στόχο την κατασκευή, την ρεαλιστική απόδοση, την 1:1 απεικόνιση. Οι «ναοί» που κρύβονται μέσα μας μετατρέπονται σε κατασκευές κάθε είδους, οι οποίες εξυπηρετούν την κάθε λειτουργία με απαράμιλλη ακρίβεια. Πώς να «κλείσεις» την ψυχή σου σε έναν κánaβο; Πώς να της βάλεις μέτρα και σταθμά; Πώς να την περιορίσεις με τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες; Και όμως το κάνεις. Το κάνεις για να λέςσαι αρχιτέκτονας. Προκειμένου να σχετίζεσαι άμεσα με αυτόν τον κόσμο, τον πραγματικό. Αλλά μήπως ο «δικός» μας κόσμος είναι πιο αληθινός από αυτόν που τύποις καλούμε πραγματικό;

VII. Βιβλιογραφία

1. Neufert, Ernst, *Bauentwurfslehre*, Braunschweig/Wiesbaden: Friedr. Vieweg & Sohn Verlagsgesellschaft, 2000, ελλ. μετάφραση: Δ. Μαλασπίνας, *ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ & Αρχιτεκτονική Σύνθεση*, Αθήνα: εκδ. Γκιούρδας, 4^η έκδοση, 2004
2. Σουλιώτης, Γιάννης (εισαγωγή-μετάφραση), «*FERNANDO PESSOA, ΠΟΙΗΜΑΤΑ*», Σειρά: *Ποίηση για Πάντα*, Παυλίνα Παμπούδη (επιμ.), Αθήνα: Εκδόσεις Printa, 2008, σελ. 220
3. Τσινίκας, Νίκος, *Αρχιτεκτονική Τεχνολογία*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, Β' έκδοση, 1993
4. [Υπουργείο Πολιτισμού, Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης], *ετεροτοπίες*, Κατάλογος Έκθεσης (21 Μαΐου- 30 Σεπτεμβρίου 2007), Επιμέλεια έκδοσης: Δημήτρης Κοσμίδης, Θεσσαλονίκη: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, 2007, σελ.19-31
5. [Υπουργείο Πολιτισμού, Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης], *PhotoBiennale*, Κατάλογος έκθεσης (2008), Επιμέλεια έκδοσης: Δημήτρης Κοσμίδης, Θεσσαλονίκη: Μουσείο Φωτογραφίας, 2008

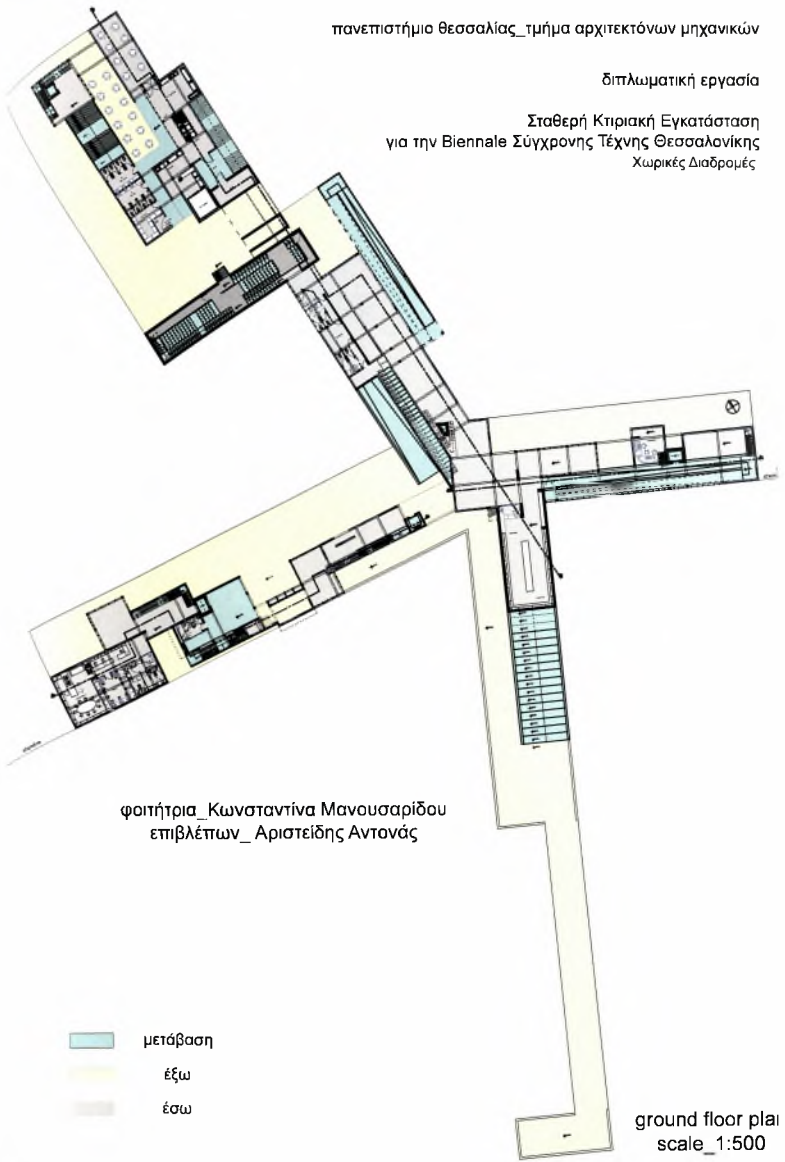
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΚΑΤΩΦΕΙΣ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

πανεπιστήμιο θεσσαλίας_τμήμα αρχιτεκτόνων μηχανικών

διπλωματική εργασία

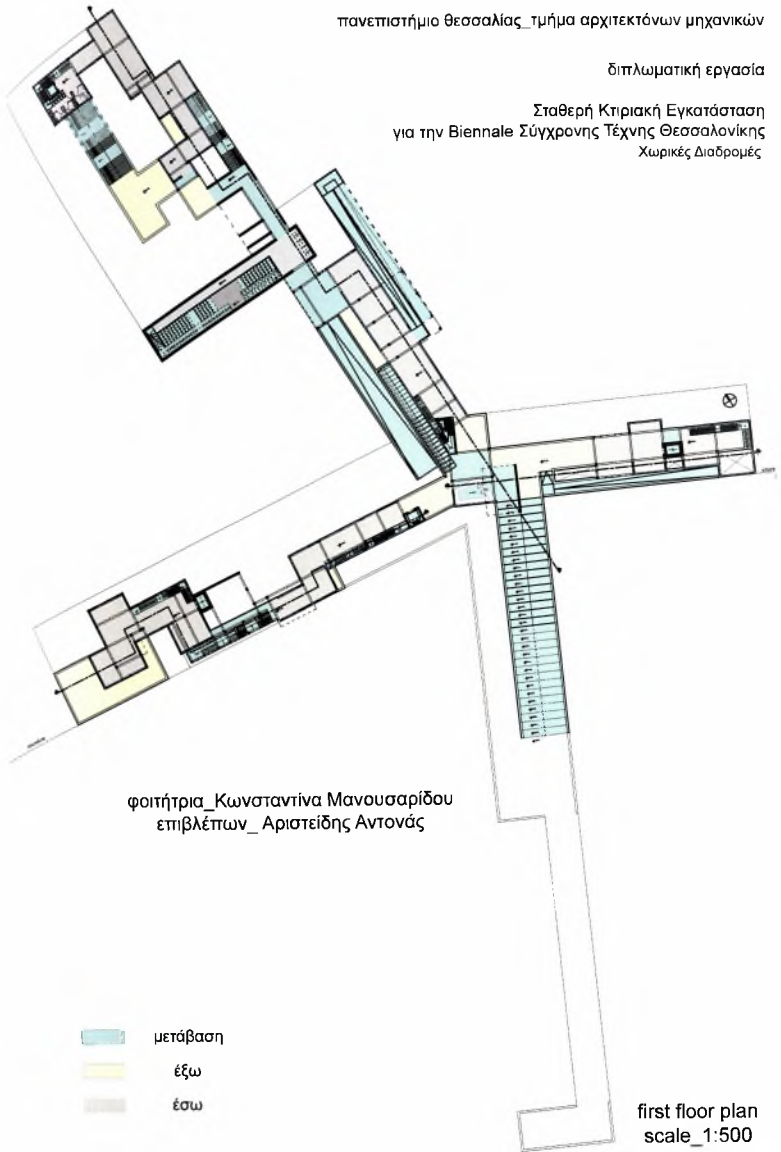
Σταθερή Κτιριακή Εγκατάσταση
για την Biennale Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης
Χωρικές Διαδρομές

πανεπιστήμιο θεσσαλίας_τμήμα αρχιτεκτόνων μηχανικών

διπλωματική εργασία

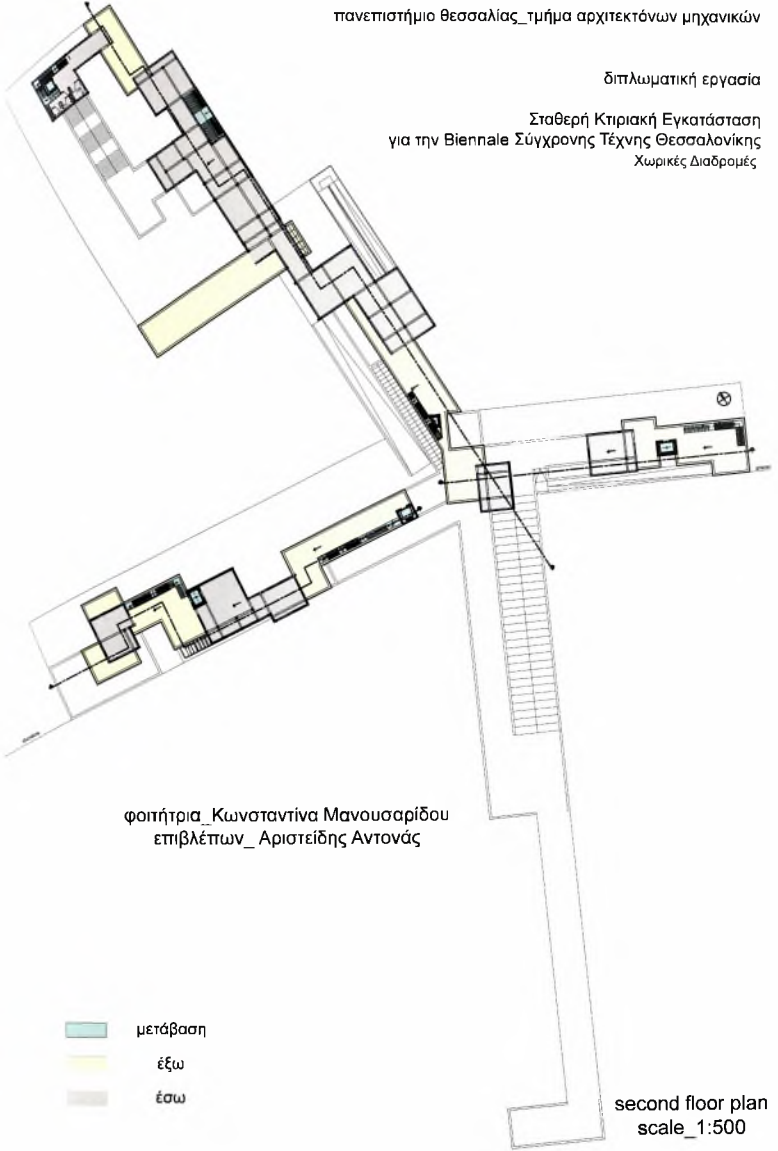
Σταθερή Κτιριακή Εγκατάσταση
για την Biennale Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης
Χωρικές Διαδρομές

πανεπιστήμιο θεσσαλίας_τμήμα αρχιτεκτόνων μηχανικών

διπλωματική εργασία

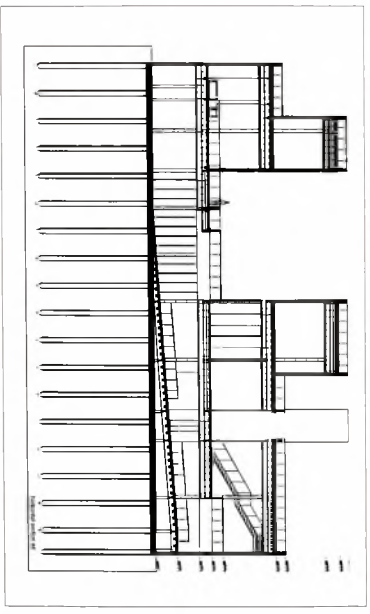
Σταθερή Κτιριακή Εγκατάσταση
για την Biennale Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης
Χωρικές Διαδρομές

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

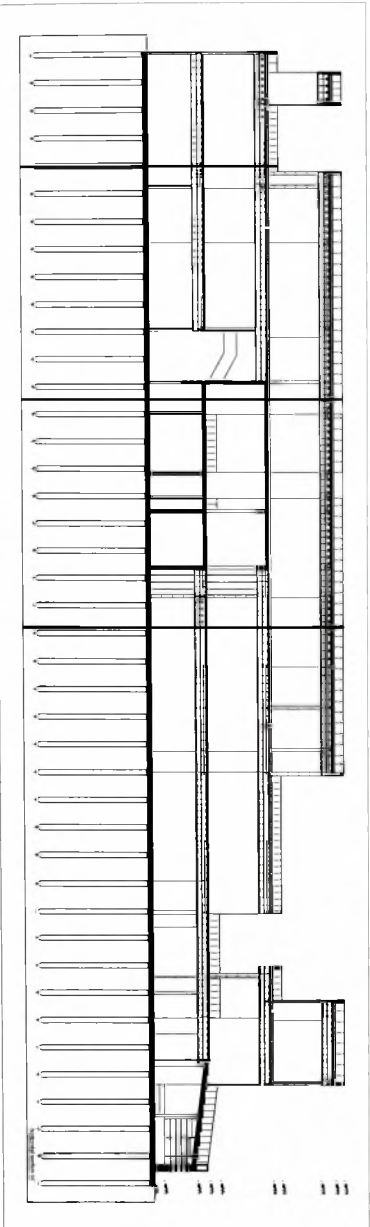
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΤΟΜΕΣ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:350

Знамен Крестный Экстернатъ на ны Бернасъ Звѣзды, Тѣмъ ныъ Школыны, Купецъ Индѣйска, Епископъ Азиатскъ, Австрия, Швейцаря Кавказскыя Монастыря

Ордына Топи, Австрия, Азия, Купца 1350

Σταθμή Κρισιανή Επισκοπείον για την Βιενναιή Σύνοδο της Γεωργίας, Αρχιτέκτονας: Εμμανουήλ Αποστόλης, Αρχιτέκτονας: Εμμανουήλ Αποστόλης, Φωτογραφία: Κωνσταντίνος Μουρατίδης

Οργάνωσις Τουρῆ, Βορείου Αξόνα, Κλίμακα 1:350

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΟΨΕΙΣ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:350

Στοβελή Κριτική Εγκάρσιον για την Biennale Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης_ Χυμικές Διαφορές_ Επιβλέπων: Αποστόλης Ανωδός_ Φοιτητές: Κωνσταντίνος Μανουσαρίδης

south elevation_scale 1:100

Νότια_ Όψη_ Καλίγραφα 1:350

Στάση Κιπιάκη Εγκατάσταση για την Biennale Συγκροτήσις Τέχνης της Θεσσαλονίκης_ Χωρικός Διαμορφωτής_ Επιβλητήριμ/ Αποστάσιμς Άνωτός_ Φοιτήσιμς Κωσταντίνιμς Μωροσπογιόυ

western elevation, scale 1:100

Δυτική_ Όψη_ Καλίκα 1:350

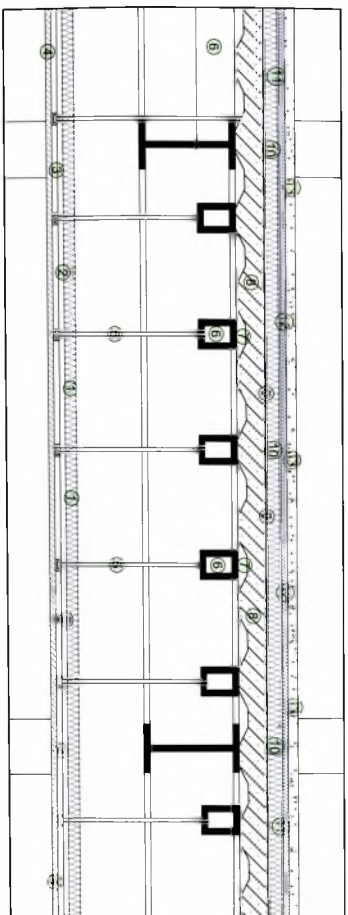
Σημείη Κηριακή Εγκατάσταση για την Biennale Τέχνης Τέχνης της Θεσσαλονίκης, Χωρικός Διάγραμμα, Επιβλεπτική Αποριθής Άνωθός, Φοηθρία Καυτοθρία Μονοθροπίου

Άνωθική Όψη_Κλίμακα 1:350

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

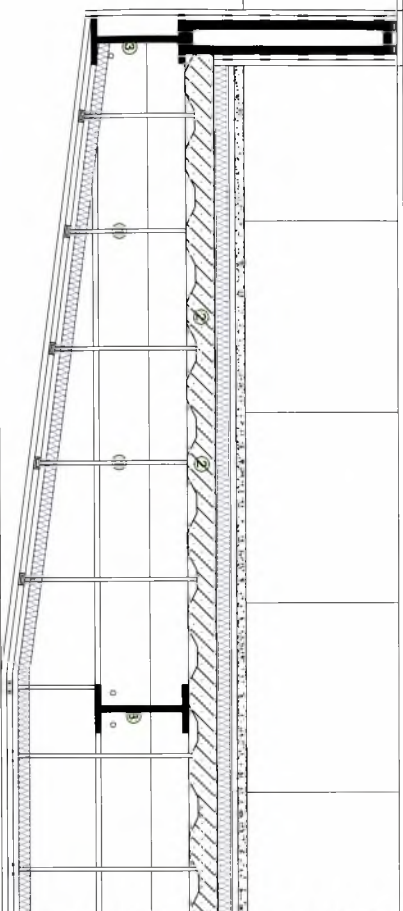
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:20

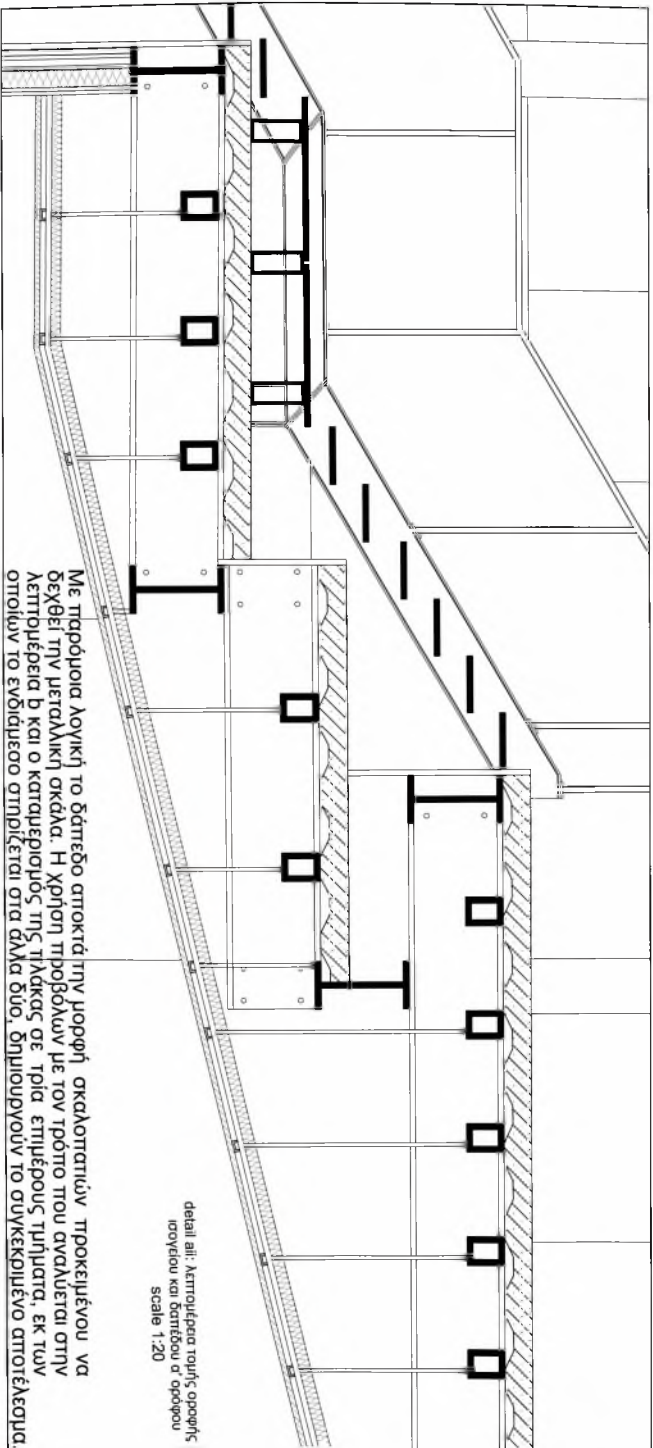
detail a: λεπτομέρεια τομής οροφής
 of οροφής και βαρτίδου β' οροφής
 scale 1:20

- ① μόνωση υαλοβιβίσιμα πάχος 6 cm
- ② κλίσιος οδηγός υαλοδοκιμής πάχος 3 cm
- ③ δομικό πλαίσιο οδηγός υαλοδοκιμής πάχος 6x3 cm επί 60 cm
- ④ υψοσύνδεσ πάχος 3 cm
- ⑤ μεταλλική στροφή/α στήριξη σκελετού υαλοδοκιμής
- ⑥ μεταλλικός διακοσμητής 20x15 cm επί 50 cm
- ⑦ κυμακωτή διαρραγή
- ⑧ γέφυρα λιπιδίων οροφής 15 cm
- ⑨ οροφολήπτορας (υποδοκίματη) πάχος 1 cm
- ⑩ ετήσια μόνωση πολυστρώβη πάχος 6 cm (βελτιστοποιημένη)
- ⑪ σφραγίσματα (υποδοκίματη) πάχος 1 cm
- ⑫ υψοσύνδεσ πάχος 3 cm
- ⑬ γέφυρα

detail ai: λεπτομέρεια τομής οροφής
α' ορόφου και δαπέδου β' ορόφου
scale 1:20

Η οροφή κατασκευάζεται στην μορφή επιλογής μας προκειμένου να εξυπηρετεί αισθητικούς ή λειτουργικούς σκοπούς. Αυτό επιτυγχάνεται αν μειώσουμε την απόσταση του σκελετού ψευδοροφής από τις μεταλλικές δοκούς ③ με την αυξομείωση του μήκους των μεταλλικών στραντζών ① μέσω των οποίων η ψευδοροφή αναρτάται είτε από το μπλετόν, ② όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση, είτε από τις διαδοκίδες, όπως φαίνεται στην λεπτομέρεια α.

Με τη παρόμοια λογική το δάπεδο ατοκτά την μορφή σκαλοτατιών προκειμένου να
δεχθεί την μεταλλική σκάλα. Η χρήση προβόλων με τον τρόπο που αναλύεται στην
Αεριομόρεια b και ο καταμερισμός της τράκας σε τρία επιμέρους τμήματα, εκ των
οποίων το ενδιάμεσο στηρίζεται στα δύο, δημιουργούν το συγκεκριμένο ατοριέλεγμα.

detail a11: Αεριομόρεια τμήσης οροφής
ισογείου και δαπέδου σ' ορόφου
scale 1 :20

detail b: Αεριομόλυνση τομής πλάκας
εν προβάτῳ και στηθαίου δώματος

scale 1:20

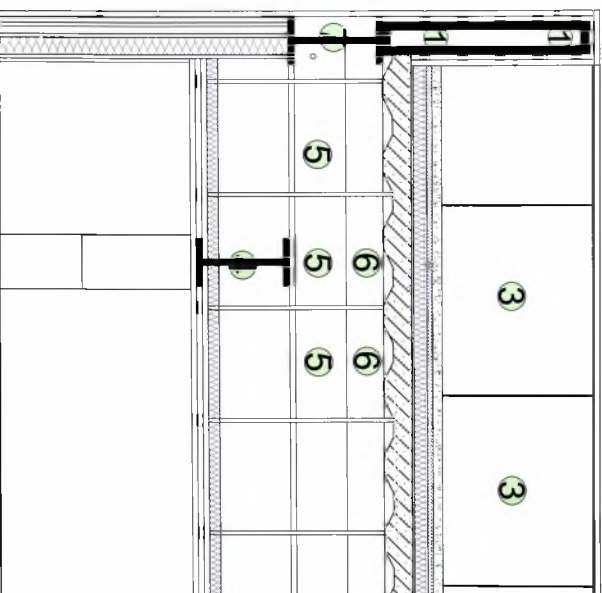
① μεταλλικό πλαίσιο στήριξης επένδυσης
στηθαίου 20cm x 1m

② μεταλλικοί ορθοστάτες 3x5cm

③ ξύλινη ή γυβάνη επένδυση 1m x 1m x 3cm

④ αλλη διαδοκίος

Η μεταλλική δοκός ④ υποχωρεί 50 cm με κατεύθυνση προς το το έδαφος ώστε να περάσει και να "ακουμπήσει" πάνω της το προβολικό τμήμα της δοκού ⑤. Η τελευταία "δένει" με το οριζόντιο δοκάρι ⑦ προκειμένου να στηριχθεί συνολικά το προβολικό τμήμα της πλάκας.

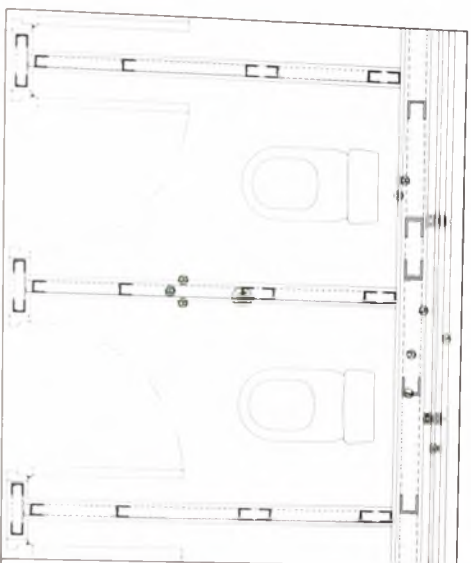

- ① ξύλινη επένδυση 1m x 1m x 3cm
- ② κατακόρυφα μεταλλικά στοιχεία πλάτους στήλης της εξωτερικής ξύλινης επένδυσης 5cm x 3cm
- ③ τοιμετρσάνιδα πάχος 2cm
- ④ μεταλλικοί ορβοστίτες 4cm x 5cm

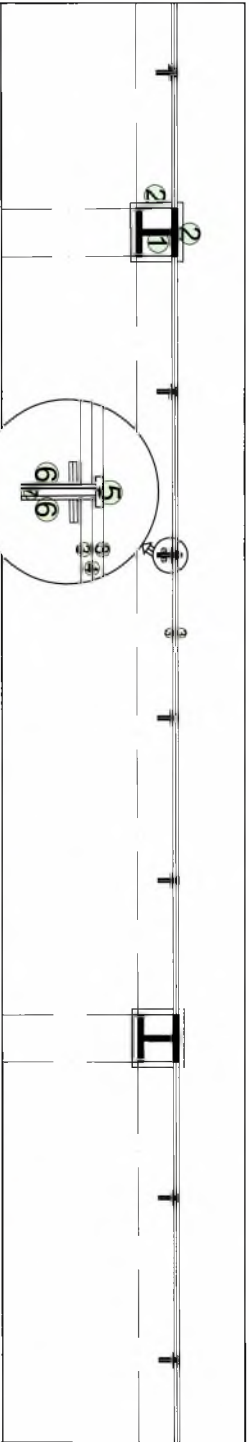
- ⑤ γυψοσανίδα πάχος 2cm
- ⑥ πλάκωμα υαλοβιβλικα πάχος 10cm (βερμολίνωση)
- ⑦ μεταλλικοί ορβοστίτες σχήματος π, 9cm x 9cm ανά 60cm
- ⑧ γυψοσανίδα πάχος 2cm
- ⑨ μεταλλικό υποστήλωμα

detail c: λεπτομέρεια
κόγχης εξωτερικού τοίχου
βασικής τοιχοποιίας
scale 1:20

detail of: Αιτσιογεία
 κτιρίου κοιμητικής τοιχοποιίας
 scale 1:20

- 1 ξύλινη επένδυση 1m x 1m x 3cm
- 2 κατακόρυφα υετραλλικοί ορθοστάτες 4cm x 5cm στην όψη της εξωτερικής ξύλινης επένδυσης 5cm x 3cm
- 3 τοιχο-υποσπίδα πάχος 2cm
- 4 υετραλλικοί ορθοστάτες 4cm x 5cm
- 5 γυψοσανίδα πάχος 2cm
- 6 πριτσίνια υαλοβάρβακα πάχος 10cm (εξαρτημένη)
- 7 υετραλλικοί ορθοστάτες σχήματος π. 9cm x 9cm ανά 60cm
- 8 γυψοσανίδα πάχος 2cm
- 9 υδρώνση πάχος 6cm
- 10 υετραλλικοί ορθοστάτες σχήματος π. 9cm x 6cm ανά 60cm

1 μεταλλικό υποστήλωμα

2 ξύλινη επένδυση πλάτος 3 cm

3 γυαλί

4 μεμβράνη

5 τοίχα και λάμα

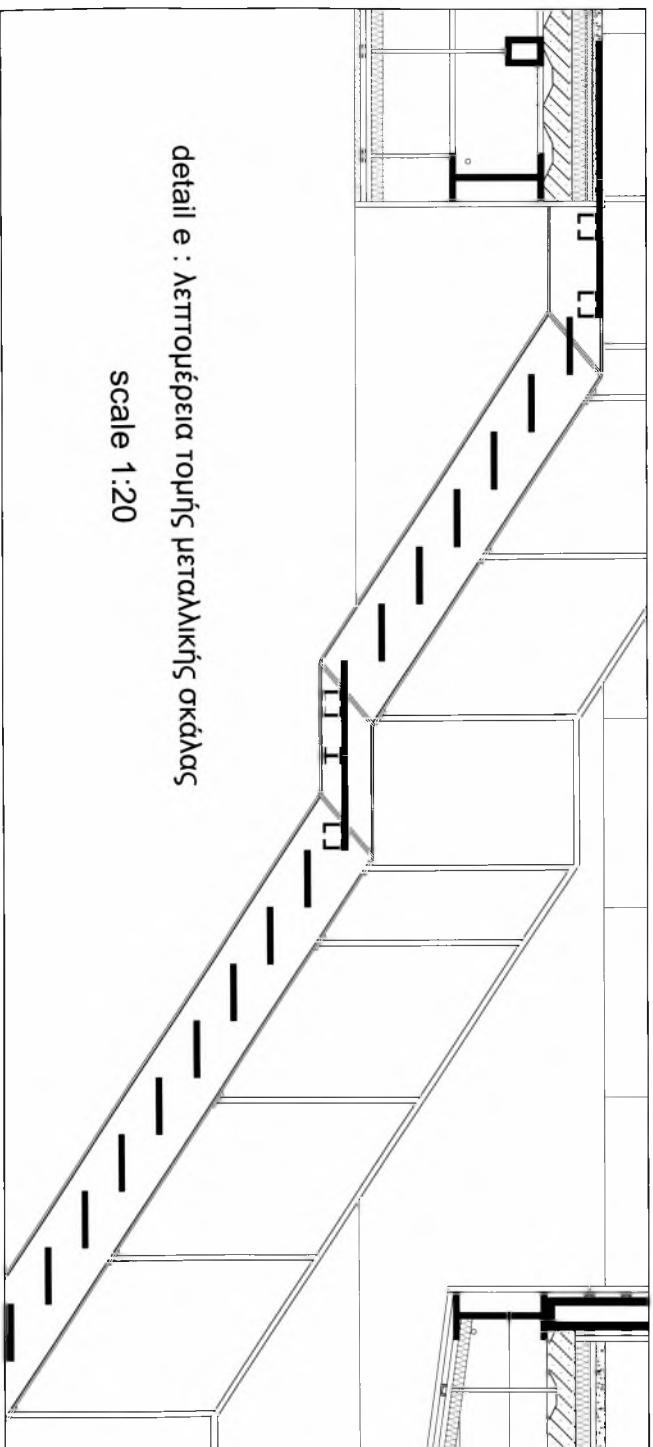
6 μεταλλική λάμα

7 ενίσχυση της αντοχής με πρόσθετο κατακόρυφο γυαλί

detail d: Αετομέγερση κλίσης στήλης

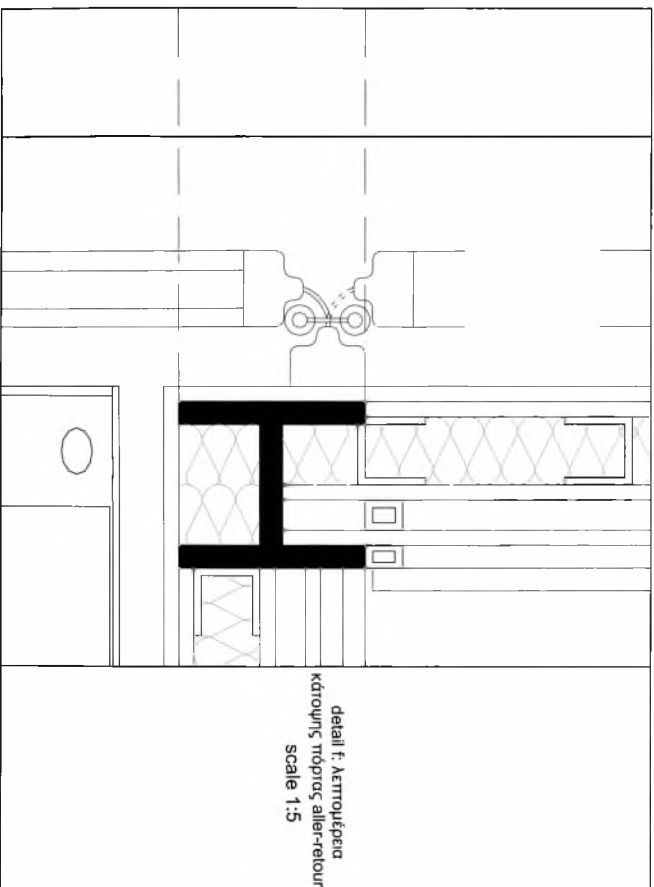
γυάλινων επιφανειών μεταξύ
υποστηλωμάτων

scale 1:20

detail e : Δεπτομέρεια τομής μεταλλικής σκάδας

scale 1:20

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000102023

